

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

РАКОВЕЦЬКА ОКСАНА ЯРОСЛАВІВНА

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ КОШТОРИСУ
БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник д.е.н., професор кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Левандівській Омелян Тарасович

Рецензент: д. е. н. професор кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Баланюк Іван Федорович

Захист відбудеться «29» червня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ I. Теоретичні основи обліку доходів та видатків кошторису бюджетних установ	
1.1 Особливості фінансово-господарської діяльності органів місцевого самоврядування	7
1.2. Доходи та видатки бюджетних установ як об'єкти бухгалтерського обліку.....	14
1.3. Методичні підходи до організації обліку , аналізу та контролю доходів та видатків бюджетних установ	22
Розділ II. Організація та методика обліку кошторису доходів та видатків бюджетних установ	
2.1. Організація і методика обліку доходів у бюджетних установах	28
2.2. Організація, методика обліку видатків у бюджетних установах	35
2.3. Організація обліку доходів та видатків в умовах використання інформаційних технологій	43
Розділ III. Аналіз і контроль доходів та видатків у бюджетних установах	
3.1. Організаційні та методичні підходи до аналізу доходів і видатків бюджетних установ, аналіз кошторисів бюджетних установ.....	47
3.2. Контроль доходів і видатків бюджетних установ	56
Висновок	64
Список використаних джерел.....	66
Додатки.....	70

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Завдяки виконанню умов стратегії модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі економіки реформування системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах з метою наближення до міжнародних стандартів призвело до суттєвих змін. Під час реформування бухгалтерського обліку було переглянуто склад об'єктів обліку, одним із основних його елементів є розподіл бюджетних коштів за рахунок доходів і витрат, у тому числі власних доходів або обмінних і необмінних операцій, а також постійних витрат, біржові та необмінні операції, нормативно-правові акти бюджету, що стосуються обмінних операцій та періоду здійснення витрат (використання загального та спеціального фондів).

НП(С)БОДС 124 «Доходи» та 135 «Витрати» затверджено з метою уточнення та закріплення новітніх методичних і методичних правил бухгалтерського обліку доходів і витрат, які визначають напрями класифікації та формування, оцінки та подання. доходи та витрати у фінансовій звітності. Затверджені там методики обліку мають досить загальний, уніфікований характер і потребують детального опрацювання різними бюджетними установами. У разі оновлення правил бухгалтерського обліку державного сектору щодо доходів і витрат за фондовими та нефондовими операціями необхідно переглянути принципи їх контролю та аналізу.

Але, питаннями обліку, а саме доходів та витрат і видатків в наукових працях приділено замало уваги, особливо в умовах впровадження нового плану рахунків та змін у методиці обліку суб'єктів державного сектору.

Це є достатньо аргументованим обґрунтуванням актуальності обраної теми кваліфікаційної роботи та визначає основні напрями цього дослідження.

Метою роботи є дослідження методології та організації бухгалтерського обліку, аналізу та контролю доходів і видатків бюджетних установ. Для реалізації цієї мети поставлені наступні завдання:

- розглянути специфіку фінансово-господарської діяльності досліджуваної установи;
- дослідити доходи та витрати (витрати) з точки зору об'єктів обліку;
- розглянути методичні підходи до організації обліку, аналізу та контролю доходів і витрат ;
- дослідити та дати критичну оцінку обліку доходів і витрат (видатків);
- проаналізувати можливості використання інформаційних технологій в обліку доходів і витрат (видатків);
- на прикладі діяльності установи провести аналіз доходів і витрат та внести пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності;
- дослідити методичні підходи і порядок внутрішнього контролю органів місцевого самоврядування та доходів і видатків включно.

Об'єктом дослідження є процеси формування доходів і видатків бюджетних установ.

Предметом дослідження є організація та методологія бухгалтерського обліку, аналізу та контролю доходів і видатків бюджетних установ.

Загальна структура бакалаврської роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатку і складається з 71 сторінок, представлених у вигляді 11 таблиць, і 5 додатку, 41 назв літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

РОЗДІЛ I «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ» досліджено особливості фінансово-господарської діяльності органів місцевого самоврядування, аналіз кошторису, доходи та видатки бюджетних установ як об'єкти бухгалтерського обліку, методичні підходи до організації обліку, аналізу та контролю доходів та видатків бюджетних установ

РОЗДІЛ II «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ» розкрито організацію та методику обліку доходів у бюджетних установах, організацію обліку доходів та видатків в умовах застосування інформаційних технологій

РОЗДІЛ III АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ здійснено організаційні та методичні підходи до аналізу доходів і видатків бюджетних установ, аналіз кошторисів бюджетних установ

ВИСНОВОК

У результаті дослідження теоретико-методологічних аспектів обліку, аналізу та контролю доходів і видатків бюджетних установ можна зробити такі висновки:

Органи місцевого самоврядування - територіальні установи є юридичними особами, наділеними власними повноваженнями, які діють в їх межах самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність. В умовах зміни інституційних складових адміністративного менеджменту особлива роль відводиться питанню пошуку фінансових ресурсів. У цій роботі систематизовано процес формування доходів і видатків.

Систематизовано елементи організаційно-методичних засад обліку, аналізу та контролю доходів і видатків бюджетних установ, які в сукупності сприяють своєчасному та обґрунтованому прийняттю управлінських рішень в територіальній установі на основі систематизованої інформації та забезпечують зрозумілість фінансових показників.

Визначено завдання організації обліку доходів бюджетних установ та встановлено необхідність обліку доходів від обмінних та необмінних операцій, а також надходжень як із загальних, так і зі спеціальних рахунків. Рахунки пропонується відкривати в органах Державного казначейства залежно від типу програми та власних надходжень, які фінансуються бюджетною установою. Це дозволить розрізняти різні доходи за їх джерелом та кодом програмної класифікації, що спростить процес визначення внутрішніх потреб та отримання інформації, необхідної для звітності та спеціальних бюджетних цілей.

Як і у випадку з обліком доходів, доцільно розглянути два аспекти витрат (видатків) відповідно до національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО 135) "Витрати": загальні витрати (фінансуються за рахунок бюджету) та спеціальні витрати (фінансуються за рахунок власних надходжень), а також обмінні та необмінні операції. У статті проаналізовано особливості обліку витрат на субрахунках класу 8 "Витрати" Плану рахунків, узагальнено їх на основі типової кореспонденції у вигляді бухгалтерських проведення та пояснено, як інформація про витрати відображається у фінансовій звітності державного сектору з розмежуванням на обмінні та необмінні операції.

Встановлено необхідність використання інформаційних технологій для обліку доходів і видатків у бюджетних установах та визначено питання, які необхідно враховувати при розробці та впровадженні програмного забезпечення.

Вирішено, що аналіз доходів і видатків буде здійснюватися за такими напрямками: аналіз структури та динаміки доходів і видатків за загальним та спеціальним рахунками; аналіз руху коштів за загальним та спеціальним рахунками; аналіз виконання плану асигнувань за загальним рахунком; класифікація доходів і видатків за П(С)БО 124 "Доходи" та 135 "Видатки". З урахуванням форми № 2 Звіту про фінансові результати було проведено аналіз в розрізі доходів та витрат від обмінних та необмінних операцій. Результати аналізу представлені у вигляді висновків, а також надана можливість розробити

подальші заходи щодо підвищення ефективності діяльності установи та управління надходженням доходів і здійсненням витрат

Проаналізовано нормативні документи, що визначають необхідність внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Внутрішній контроль здійснюється керівником установи (який зобов'язаний видати внутрішні документи, що регламентують внутрішній контроль в установі), тоді як внутрішній аудит визначає необхідність створення відділу внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит повинен аналізувати використання бюджетних коштів на виконання бюджетної програми. При цьому необхідно оцінити результативні показники програми (кількісні та якісні параметри, що характеризують результати виконання, які підтверджуються статистичною, бухгалтерською та іншою звітністю).

СПИСОК ВИКРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабінов О.О. Критерії оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування: світовий досвід і Україна. Стратегічні пріоритети. 2007 р. № 2 (3). С. 73-78ст.
2. Бенько І. Д. Організація аудиту і контролю фінансових ресурсів бюджетних установ. Інноваційна економіка. 2012р. Вип. 9. С. 272-276.
3. Болюх М. А. Заросило А. П Аналіз фінансової та господарської діяльності бюджетних установ : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2008. 344 с.
4. Бугаєнко В.Г. Дослідження системи інформаційного забезпечення державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ. Економіст. 2010. №1. С.24-28.
5. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навч. посіб. Є. Ю. Шара, О. М. Андрієнко, Л. І. Жидаєва. К. : Центр навч. літ., 2011. 440 с.
6. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. / М. Г. Михайлов, М.І.Телегунь, О. П. Славкова ; за заг. ред. М. Г. Михайлова. К. : Центр навч. літ., 2011. –384 с.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.URL: <http://www.rada.gov.ua>.
8. Дідик А.М., Лемішовський В.І. Бюджетні установи: облік, оподаткування та звітність: навч. посіб. Львів: Видавництво «Апріорі», 2017. 1168 с.
9. Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М Бухгалтерський облік у бюджетних установах : підруч. К. : КНЕУ, 2003. 481 с.
10. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Переклад з англ. Є.М. Вишневецького. Видавництво Ради Європи. 2004. 150 с.
11. Європейські орієнтири місцевого і регіонального розвитку: збірник 77 матеріалів та документів. заг. ред. М. Пухтинського, О. Власенка. К. : АМУ, 2009. 508 с.
12. Євдокимов В.В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку.: Монографія . Житомир: ЖДТУ, 2010. 516 с.
13. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посіб. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2011. 239 с.
14. Ковтуненко К.В. Кучеренко Т.О. Особливості бухгалтерського обліку бюджетних установ України в умовах переходу до міжнародних стандартів Економіка: реалії часу. 2014. № 2. С. 79-82.
15. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/83412>.
16. Корнацька Р. Удосконалення результативних показників виконання бюджетних програм (на прикладі наукових установ Національної академії медичних наук України). Ринок цінних паперів України. 2012. № 9. С. 31-36.
17. Коцинець М. І. Інституційні проблеми аудиту в органах судової влади. Економічний простір. 2016. № 106. С. 135-144.
18. Кононенко О. Л. Організаційний механізм реалізації аналізу та контролю фінансової звітності бюджетних установ України. Науковий вісник

- Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 15. Ч. 1. С. 188-191
19. Кравченко О.В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. 2009. №4 URL: nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_4/16.pdf.
20. Кравченко Ю. П. Ризикоорієнтований підхід до планування контрольноревізійної роботи Держфінінспекції України. Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 8/1. С. 47-52.
21. Кравченко Ю. П. Державний фінансовий аудит: реалії застосування в Україні. Бухгалтерський облік і аудит. 2013. -№ 10. С. 46-51. 78
22. Куйбіда В.С. Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування : моногр. К. : МАУП, 2003. 568 с.
23. Кухарева О.О., Корнєєв М. В. Форми фінансової автономії органів місцевого самоврядування у контексті реалізації взаємодії бюджетних концепцій Вісник Дніпропетровського ун-ту. 2011. № 5. С.24-30.
24. Левицька С.О. Окремі питання реформування бюджетного обліку: стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі Бухгалтерський облік і аудит. 2008.№ 6. С. 34-38.
25. Лучко М. Р., Адамик О. В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 252 с. ISBN 978-966-654-447-9
26. Лучко М.Р. Зорій Н.М., Хорунжак Н.М Контроль в державному секторі економіки: навчальний посібник Тернопіль: Економічна думка, 2015. 215 с.
27. Максимова В.Ф. Перспективи вдосконалення облікової системи в бюджетних установах Бізнес Інформ 2014. № 7. С. 230-234.
28. Макурін А.А. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. Облік і фінанси, № 1 (87)' 2020 с. 52 -58 URL: <http://www.afj.org.ua/pdf/723-rozvitok-buhgalterskogo-obliku-v-umovahvprovadzhennya-suchasnih-informaciynih-tehnologiy.pdf>
29. Мащенко К.С. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в державному секторі України URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_2/09.pdf.
30. Метелиця В.М. Проблемні питання модернізації обліку в державному секторі України URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009/18_Metel.pdf.
31. Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм : Наказ Міністерства фінансів України 17.05.2011 N 608 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11/stru#Stru>
32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 1 (МСБОДС 1) Подання фінансових звітів URL: : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=80965&cat_id=83024.
33. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору: (IPSAS) URL: [www.minfin.gov.ua/ www.ifac.org](http://www.minfin.gov.ua/www.ifac.org).
34. МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій» URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=80967&cat_id=80024.

35. Мельник Т. Г., Корінцева О. І. Економіка підприємства: Навч. посіб. Суми: ВТД “Університетська книга”, 2013. с. 416.
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” від 19.01.2000 р. № 27/4248. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 12.05.2022).
37. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 8 липня 2010 року № 2464-17. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення 12.05.2020).
38. Полуянова О. І., Роліна К. В. Напрямки аудиту розрахунків з оплати праці. ДВНЗ “Донецький Національний Технічний університет”. 2011. С. 35-39.
39. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навч. посіб. К.: Знання, 2007. с. 327.
40. Мурашко В.М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. с. 311.
41. Гадзевич О. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. Луцьк, 2016. 159 с.